Ч. 32. Чернівці, неділя дня 9. (21.) лютого 1897 року. Ричник XIII.

ЧАСОПИСЬ для руских родин.
Виходить щодня кромі днів по неділях і сьвятах.

БУКОВИНА

Редакция і адміністрация в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата 10 зр.

†

ПАНТАЛЕЙМОН Олександрович КУЛІШ.

Сумна вість наспіла вчера до Львова. Пантелеймон Куліш умер дня 2-го (14-го) лютого с. р. в своїм хуторі коло Борзни, чернигівскої ґубернії в 78-ім році житя. Близших відомостий поки-що не маємо. Куліш був першим з тих патріотів, що розбудили духа національного Руси-України. Товариш Шевченка, член Кирило-Методієвского братства, голосившого взаїмність словяньску, політичний вязень з 1840-их років, а в 1860-их роках провідник літературного руху українського, чоловік умний і широко образований — Куліш розвинув широку діяльність літературну на Україні яко автор і видавець письменних плодів своїх великих сучасників. Він і перший вплинув на широкий літературний рух в Галичині і на Буковині. З письменниками галицкими стояв у тісній звязи і запомагав галицкі видавництва працями Нечуя, Ганни Барвінок, Марка-Вовчка і других. Пересиливши ся в 1869 р. до Відня, заняв ся Куліш перекладом письма сьвятого, псалтиря, книги Йова і др. Однакож небавом уляг иньшим впливам, під котрих вражінєм написав своє „Возсоединеніе Руси", а відтак „Крашанку". Сим і підорвав Куліш своє значінє на Руси і від сего часу занїмів. Мимо сих похибок, що сьвідчать о непостійности характеру, Куліш остане завсїгди в добрій памяти у нас яко вельми талановитий письменник, в части поет, в части історик, естетик і той, що своїм молодечим жаром умів розбудити інтеліґенцию руску до патріотичної діяльности в користь Руси-України. Пером Єму земля!

Захоронки.

Нинї кінчить ся в *Буковинї* друкувати оповідане з житя сестер служебниць п. з. Сестра Юлїя. Читателї пізнали з него, як ті сестри живуть і як людям помагають. Не можемо втерпіти, аби при тій нагоді не сказати ще кілька слів про ту гуманну інституцию. На Буковинї о тім ще не говорило ся, а в Галичинї хоч і говорило ся, та проте ся інституция не найшла ще такої підпори, на яку заслугує. Треба справді чудувати ся Русинам, що — хоч знають, як наші селяни потребують вихованя і опіки змалку аж до старости — а так байдужно відносять ся до інституциї, котра опіку над дітьми і хорими поставила собі за задачу і вже дала богато доказів, що сим ділом уміє займати ся.

Що правда, писати — писало ся о потребі подібної інституциї досить. Іменно панї Наталїя Кобриньска від 1891 року старає ся виясняти жінкам руским, що повинні закладати такі захоронки по селах. На жаль, доси анї одна сьвітска Русинка не відважила ся заложити і вести таку захоронку, чому очивидно не п. Кобриньска винна, тільки трудність виконаня єї ради. Ми думаємо, що потребу захоронок по селах признає вже кождий розумний чоловік; коли-ж проте з ініцияти сьвітских людий за остатних шість лїт не повстала ще анї одна захоронка, то видко діло, не йде; справа для них за трудна.

В третій книжці *Нашої Долї* 1896, виданої п. Наталею Кобриньскою, читаємо аж в трох місцях про захоронки. Пише о тім дуже дотепно п. Любомир Селяньский, пише і п. Кобриньска, а на кінци книжки читаємо ще й відозву в справі закладаня захоронок. Всюди доказує ся наглядно потребу опіки над дітьми, котрі без надзору родителїв виховують ся, як дички, а коли батько-мати в поли при роботї, то роблять нераз величезні шкоди, підпалюють із збитків хати, самі топлять ся, калїчать ся, а головна річ — псують ся. — З тих дітий виходять відтак зовсїм тупі школярі, котрих учити — то правдива мука для учителя, виходять зіпсовані парубки і дївчата, та нещасливі, нікому некористні родини. Звісна річ, як на цілїм житю чоловіка відбиває ся его вихованє змалку; а якеж то вихованє наших селяньских дітий? Ніяке, а радше зле, таке, що по нїм нїчого доброго не можна на будуче сподївати ся. І доки ми о то вихованє не подбаємо, доти не можемо числити на руских селян, як на морально сильну верству народу.

Тому всяке признанє належить ся п. Н. Кобриньскій, що она тій справі не дає упасти, а все пригадує єї своїм посестрам. Тільки в однім ми з нею не можемо згодити ся. Впв. писателька наша є тої думки, що захоронки повинні вести сьвітскі жінки і що то шкода виходить з того, коли захоронки ведуть законниці, н. пр. сестри служебниці. Вказавши на се, що „консерватисти" (т. є. сьвященики) у нас перші ввели з житє захоронки, она доказує потребу сьвітских захоронок так:

„В історії суспільности звичайно буває, що рани, витворені невідповідним уже суспільним ладом, намагає ся гоїти перша філянтропія.

На взір отже філянтропійних інституций виступив о. Сїлецкий, з повним для тої справи посьвяценєм. Закуповує за свої гроші ґрунт і хату, відзиваєсь до співуділу родимців, і заохочує до складок, одушевляє сільскі дївчата, виучує на сестер служебниць і заприсягає на кількалітну службу при охоронках.

Селяни і селянки приймають заходи о. Сїлецкого з вдячностию. Пекуча потреба охоронок показує ся уже тим, що самі селяни стають робити записи на ціль охоронок, котрі зачинають в деяких місцевостях появлятись під проводом служебниць з школи о. Сїлецкого.

Подвиги однак о. Сїлецкого не можуть вдоволити сьвітлїйші частини суспільности, що всї філянтропійні змаганя уважають лиш палїятивою а нїколи правильним розвоєм суспільного ладу. Не можуть проте вдоволити тих, що кожду реформу уважають за підставну лиш тогди, коли вона опирає ся на спільнім інтересї вимагаючих реформ а не на жертві одних одиниць для других, а що виходить з природи змагань філянтропійних.

Вони не можуть годитись, аби вихованем дїтий займались монахинї або заприсяглі служебниці, т. є жінки, що нехтують права власного істнованя для вигоди других.

Охоронкам під опікою монахинь чи служебниць супротивляють ся також і поступові полїтики, що в тім бачуть зміцненє противного їм консервативного елементу, з котрим їм тяжко приходить бороти ся.

Врештї стараня о. Сїлецкого о ті институциї в нашім краю суть каплею роси підчас найбільшої спеки, а проби тих орґанізаций показують хиба так наглядну потребу охоронок по селах, що, як уже сказалисьмо, тому в засаді нїхто тепер не перечить, а давнїйші опоненти, аби ратувати себе хвилево, накидають ся уже лиш на спосіб введеня їх в практику. Се однак неповздержує людий доброї волї, що стоять близько народа і знають его потреби, думати о найвідповіднїйших способах заведеня так конечних і домаганих ходом часу інституций."

Коли-б задля наведених причин мало ся спиняти розвій інституций сестер служебниць, то справді не зробило би ся нїчого доброго. Вже як би ми мали з кільканайцять захоронок, веденних сьвітскими женщинами, а они показали ся лїпшими, як захоронки сестер служебниць, так тоді й можна би сперечати ся о тім, о які захоронки радше дбати. Але тепер ще сьвітских захоронок не маємо, і що найважнїйше: дуже мало є надії, що ми їх небавом будемо мати; а тимчасом сестри служебниці зложили вже такий іспит зі свого пожертвованя, що всякий чесний чоловік мусить се пожертвованє високо цїнити. Они-ж занимають ся не тілько дїтьми але й хорими, зовсїм чужими собі хорими, до чого мабуть жадна сьвітска Русинка не найшла би в себе охоти.

П. Кобриньска уважає такі філянтропійні змаганя лише палїятивою (способом на половину добрим, а на половину злим), а нїколи правильним розвоєм суспільного ладу, в котрім повинно все опирати ся на спільнім інтересї, а не на жертві одних одиниць для других. Служебниці — каже — нехтують права власного істнованя для вигоди других... Є в тім велике непорозумінє. Коли п. Кобриньска вже отсе з десять лїт накликує Русинки до науки і до борби за свої права, а в нагороду за се стрічає — як сама каже — дуже часто лише сьміх і глум, то очивидна річ, що в тій праці власного інтересу она не має, лише жертвує ся для справи, а у власній сьвідомости, що добро робить, шукає вдоволеня. Певна річ, що ідеальний суспільний лад був би такий, в котрім все основувалось би на спільнім інтересї, в котрім нїхто не потребував би робити з себе жертви, а коли й пожертвувавсь би, то лише в надії, що хтось иньший пожертвує ся для него, та на жаль від сего ідеалу до реального житя дуже далека дорога. Коли-б не було пожертвованя одиниць, людскість не поступила би так далеко, як поступила. І в найновійших часах маємо приклади такого пожертвованя; лише для добра людскости сьвітлі лїкарі роблять на своїм власнім тїлї ріжні небезпечні проби з заразливими бацілями, а такий Нанзен вибирає ся в небезпечну дорогу до північного бігуна, аби збогатити науку. Всї подібні герої нехтують права власного істнованя для вигоди і науки других. Так було, так і буде.

А притім ще й се треба взяти на увагу: в змаганях філянтропійних, як н. пр. у сестер служебниць, бачить ся лише пожертвованє, а не бачить ся також „спільного інтересу". Мають і служебниці інтерес в тім, аби жертвувати ся, а який той інтерес, то найлїпше розказано в оповіданю „Сестра Юлїя". Вільно раціоналїстам невірити в нагороди посмертні; але факт фактом остає ся, що задля тих нагород мілїони людий чинять добро для ближнього — і з тим треба числити ся. Впрочім вдоволенє, якого шукаємо в кождій роботї, отже і в пожертвованю, се також особистий „інтерес", се нераз неоцїнима і неосяжна нагорода. Щасливий той чоловік, котрий у власній души потрафить се вдоволенє найти, а скептицизмом не зруйнує підстави, на котрій можна вдоволенє будувати.

Тому, замісць ждати, поки найдуть ся жінки, охочі до веденя сьвітских захоронок, ми повинні всїми силами підпирати сестри служебниці. До веденя сьвітских захоронок не зголосила ся ще нї одна женщина; до сестер служебниць зголошує ся — як зачуваємо — женщин тілько, що їх навіть годї приймати, бо нема чим удержати. А нема чим удержати тому, бо то наша така натура; коли що покаже ся добрим, то ми замісць его ширити, цїлими лїтами „глубоко" застановляємо ся над тим, чи тим нехтує ся чиї права чи нї. А то нам і на думку не приходить, що найгіршим нехтованєм прав бідних, опуще-

них дітий і хорих, то є підкопуванє віри в інституцию таку, котра тими дітьми і хорими знаменито опікує ся і за ближніх свої сестри на смерть дає.

Пригоди на Креті.

Дипльомациї европейскій дала Греция твердий горіх розкусити. На кретеньскій справі мусить она доказати своєї сили і значіня. Тут покаже ся, чи ті міліони міліонів, що европейскі народи видали на узброєнє армій, можуть запобігти хоть би такому конфліктови між третьорядними державами, як Греция і Туреччина. Чи той збройний мир, що висисає з европейскої суспільности найжизненнійші соки, стоїть так твердо, що не зможе єго мала грецка держава вивернути до гори корінем.

Нині нема вже сумніву, що межи Грециєю а Туреччиною прийшло ізза Крети до дійсної війни, хоч єї ані формально не виповіджено, ані держави европейскі не признали Грецию формально яко сторону воюючу, противно, все ніби то їй грозять заказом. Телеґрами донесли, що комендант вступившого на Крету грецкого войска одержав приказ від свого короля заняти Крету, прогнати Турків з укріплених позиций і видати відозву, що прилучає остров до Греції. Відтак знов наспіла вість з Атен, що грецкий відділ войска взяв форт Аґія і забрав до неволі 400 Турків, межи ними 100 турецких вояків. Отже маємо вже дійсну війну. Грецкий комендант, полковник Вассос, видав відозву до Кретийців, в котрій каже, що Греки приносять їм мир і будуть берегти права всіх жителів острова без огляду на віроісповіданє. Грецкий корпус посуває ся до Канеї.

Рівночасно доносять з Константинополя, що і Туреччина лагодить ся до війни. Рада міністрів ухвалила змобілізувати 50.000 войска і уформувати дві фльоти, котрі складати би ся з 9 кораблів военних і 20 лодий торпедових. До сеї фльоти мали би придучити ся також і всі стаціоновані в Константинополи кораблі европейскі.

Тимчасом на Креті витворила ся оріґінальна, одинока в своїм роді ситуация, що дає нам в мінятурі образ початку війни европейскої. Пригляньмо ся лише всім тим сторонам, котрі на Креті були змушені взяти за оружиє. Насамперед місцеві воюючі сторони: християни Греки і музулмани Турки. Грецкі повстанці на острові розділили ся на три части і станули під проводом грецких офіцирів, котрі виступили з грецкої армії. Повстанцям буде очевидно помагати грецка армія. Музулманьскі ворохобники мають по своїй стороні турецку залогу. Тепер же вмішали ся ще й держави европейскі та виступили також чинно. Відділ войска держав европейских за згодою Туреччини заняв місто Канею. Відділ той складав ся зі 100 вояків російских, французких, анґлійских і італіяньских та 50 вояків австрийских під проводом італіяньского офіцира. Другий такий самий відділ станув під проводом француского офіцира, готовий до дальшої акциї. Зачувати, що держави европейскі постановили заняти на острові ще й иньші міста.

Здавало би ся, що супротив такої згідної акциї шістьох европейских великих держав Греки не посьміють ані кроку дальше зробити. Але видко, що ярмо турецке вже їм дуже надоїло і що цілим грецким народом заволодїло таке одушевленє, аби вже раз визволити ся з під турецкої зверхности, що мають відвагу оперти ся жаданям европейскої дипльомациї і не лякають ся грозьб ані баґнетів.

Вправді на Креті грецкі війска не виступають офензивно против залоги держав, але полковник Васос урядже в глубині острова адміністрацию в імени грецкого короля і каже переводити громадскі вибори. Греки стоять ще завсїгди на Креті на тім становиску, що они покликані зробити порядок на Креті і хотяй уникають оружного зіткненя з війсками держав, переводять консеквентно наказ грецкого короля сполучити Крету з грецкою державою. 15.000 кретийских повстанців злучило ся з грецким віском. Повстанці дістали від грецкого ряду оруже і уніформи.

Та ще може грізнійше заостряє ся справа на суши, на турецко-грецкій границі. Тамтуди відправив ся князь Николай, пращаний ентузиястично народом в Атенах. Грецке правительство мало віднести ся до болгарского, щоби порозуміти ся що до Македонії. Нарід грецкий зголошує ся добровільно під оруже а щедрі датки на военні цїли пливуть щедро зі всіх сторін. Правительство покликує ополченців під оруже і пересуває війска до Тесалії. Вправді ціла стала армія грецка на суши не виносить більше, як 10 реґиментів, а з того уже шість зібрано на Креті, то однак грецкі приготованя затревожили Туреччину, бо в Македонії прилучили би ся до грецкої военної акциї всї християни, Греки і Болгари та могли би значно улекшити їй похід знанем краю і обставин.

Та ще і ся небезпечність заходить, що на суши було би державам далеко тяжше інтервеніювати, як на мори. Хто знає, чи в Тесалії або Македонії могли би держави удержати в руках хід випадків у справі европейского мира.

Туреччина заховує ся дуже льояльно супротив концерту держав. Справу Кретийску здала цїлком в руки сполученої фльоти, котра тепер числить уже 25 военних кораблів і султан пристає на всякі рішеня европейскої дипльомациї. Але на суши не хоче дати ся випередити Греції і в Тесалії громадить 30.000 сталого війска і 60.000 ополченя — що вже становить величезну перевагу над грецкою армією. В потребі може Туреччина доставити ще другий раз тілько війска і заходить ся пильно коло приготовань, щоби централізация війск в Македонії могла як найскорше бути виконана.

Щож додає Грекам відваги, що сьміло кидають рукавицю цілій Европі? Справді виглядає се на геройство, що такий малий народ піднимає оруже против далеко більшої і сильнійшої, турецкої держави. Та треба назвати те геройство шаленостию, коли Греция неуступає від своїх замірів супротив рішучої і згідної заборони держав. А вже правдивим зухвальством мусимо назвати се, коли зважимо, що акция Греції опирає ся на безправнім нападі на турецку посїлість.

Хоч правительство вказує на одуш влене цїлого народу, котрому оно не може оперти ся, додумують ся, що оно має за собою иньші плечі, або бодай надїє ся, що позискає котрусь з держав для себе. Однак в дотеперішнім концерті держав не видко ані слїду дісгармонії. Навіть Росия, котру найбільше посуджують о прихильність до Греції, заховує корректне поступованє разом з другими державами. А доки є певність, що жадна з держав не виломить ся з солїдарности, доти можна надїяти ся удержаня миру на веходї.

Непокоїти можуть збройно-мирну Европу тілько чим раз частійші вісти про симпатиї народів европейских для Греків, що виходять на верх в численних грекофільских демонстрациях в Італії, Франциї і Анґлії. Колиб се одушевлене народів змагало ся дальше то дало би моральну заохоту до дальшої війни не тілько Грекам, але і всім балканьским народам, особливо Болгариї, Сербії двигнути ся против Туреччини для освободженя братів зпід бісурменьского ярма.

А тогди розпав би ся також і европейский концерт а натомісць залунав би грізний клич страшної міжнародної війни. Послїдна телеґрама звучить:

Грецкі війска заняли твердиню Вовколіес. Одинайцять грецких вояків полягло один один офіцир тяжко ранений. Сто Турків полягло 250 взятих в неволю. В Ретимні не устають грабіжи християньских домів- Конзулї домагають ся кораблів.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 20-го лютого 1897.

Конкурс. Виділ тов. „Руска Бесїда у Львові" розписує сим конкурс на самостійного директора народного театру „Рускої Бесїди у Львові:" Услівя: 1) Обняте театру у власний заряд наступає дня 1-го квітня с. р. 2) Зложене відповідної кавциї. 3) Предложене сьвідоцтв дотерішного занятя. Поданя належить внести на письмі найдальше до дня 15-ro марця с. р. до виділу тов. „Руска Бесїда у Львові" ринок ч. 10., де також засягнути можна близших пояснень. — У Львові дня 17-го лютого 1897 р.

Інспектор жандармериї фельдмаршал-поручник Горек прибув вчера до Чернівців на інспекцию жандармериї.

Вінчанє. В парохіяльній гр.-кат. церкві сьв. Тадея в Чернівцях відбуде ся дня 2-го марця с. р. о год. 12. в полудне вінчанє п. Михайла Вашкевича учителя рускої ґімназиї у Львові з панною Мариєю Желехівскою, донькою пок. Евґенія Желехівского, автора руско-німецкого словаря.

Насильство. „Куриер Станїславівский" доносить: Парохіяне з Хриплина, станїславівскої дієцезиї, розгнївані на свого пароха, що не зложив їм рахунків з гроший зібраних в скарбонах церковних, замкнули єго по службі Божій в церкві і не допустили, щоби замкнений парох бодай поживив ся або приодів ся в теплу одіж. Аж коли довідали ся, що над'їзджає староста з жандармами, випустили сьвященика. Епільоґ тої пригоди розіграє ся в карнім суді.

Фальшивий коняк. З міста пишуть нам: По Чернівцях волочить ся якийсь жидівский халатник і якийсь німецкий жидок і накидують ся по домах і канцеляриях урядникам з фальшивим коняком незнаної фірми з чотирма хрестами на горішній части етикети, або з чотирма звіздами Цінить 2.50 зр. а продасть за 70 кр. фляшку коняку, хотяй від недосьвідчених бере по 1·50 зр. і по 2 зр. Я сконстатував, що сей коняк є фальшивий і шкідливий здоровлю, бо до бараболяного спіритусу додають яко фарбу рум, а щоби посмак був коняковий, мішають бляйцукор, дуже шкідливий здоровлю і ґліцерину, що некористно впливає на мозок. Проста горівка богато здоровійша, ніж сей фальшований коняк. Хочу тим перестеречи легковірних аматорів коняку, особливо тих, що уживають єго на лік. — *Гнат Власюк*, руский купець в Чернівцях.

Убійство. В Суховерхові убили три мужики 30-лїтного парубка Гаврила Гаврилюка. Судова комісия з Кіцманя найшла на цїлім тїлї богато ран від ударів і від скалїчень ножем.

Дрібні вісти. Австро-бельґійска компанїя купила копальню нафти Гартенберґа в Східници разом з рафінериєю за 2,400.000 зр. — У Відни має станути памятник найбільшого поета німецкого Ґетого коштом 50 тисяч зр. (зібрано вже 51.965 зр.) памятник буде з бронзу на ґранїтовій підставі. — По поводу нової цивільної процедури постановило міністерство судівництва на весну 1897 р. розширити поміщеня судів. — Російске театральне стоваришенє, що остає під протекторатом царя, склику є сего року до Москви з'їзд російских акторів і взагалі людий, що занимають ся справами театру в Росиї. Предметом нарад буде головно вияснене потреб сучасного театру і придумане способів, що могли-би додатно вплинути на розвій драматичної літератури. — О. Іван Воляньский вернув з Бразилії, куди їздив яко делеґат галицкого виділу краєвого родом з д-ром Семирадским. — Комітет будови „Руского Народного Дому" в Борщеві устроює в четвер, дня 25-го с. м., в комнатах борщівского касинового товариства вечерок з танцями, на котрий запрошує всї доокола чні родини. Чистий дохід і добровільні датки призначені на будову „Руско-народного Дому" в Борщеві. — Еміґрацийний процес против Алексія Щебрана, о котрім ми перед кількома днями писали, скінчив ся вчера. По переведеній розправі судиї присяжні заперечили вину обжалованого і трибунал увільнив єго. — Дня 7-го лютого по 8-ій годині вечером найдено в Ряшеві на улици трупа вояка 90 полку піхоти Дмитра Шуфлї з кількома ранами в голові і грудях. Слїдство виказало, що Шуфлю напали вояки оборони краєвої і в бійці закололи баґнетами. Убійників арештовано і ставлено перед войсковий суд. — Словінець др. Матвій Мурко, знаний з наукових праць на поли славістики, габілїтував ся на віденьскім університеті на доцента славяньских літератур і одержав затверджене міністерства просьвіти. — В Римі помер писатель і історик хорватский др. Іван Черничіч.

23)

СЕСТРА ЮЛІЯ.

Списала
Анна Сторожівна.

(Конець.)

Рано в суботу сестра Юлія прикликала мене до себе і каже, що не може встати з ліжка, бо все тіло єї болить. Думала я, от через дві неділї находила ся бідачка по ріжних хорих, певно ослабла, нехай спочине, хоч би й цїлий день. Але по службі божій заглянула я до неї, питаю, чи здоровша; каже: „Нї, сестро, цїле тїло, здає ся менї, як би горіло, так мене скрізь палить... А як там хорій матері?“ — питає. — Каже: „Ще не вмерла, сестри вернули від неї і повідають, що спала трохи і днесь з рана досить була спокійна.“ — „Но — як так, то буде жити,“ каже тогди сестра Юлія, а я пійду замісць неї...“ І усьміхнула ся притім так мило, як би знала вже тогди, що правду говорить. Я трохи настрашила ся. Не припускала я того, що она говорила, але злякала ся, чи може она й собі не набавила ся віспи. Сама вже заказала єї вставати. В неділю дістала велику горячку і через цїлий день не тямила, що з нею діяло ся, лише все щось розмовляла, як би зі своїм вітцем, то знов кликала якогось Василя, знать свого брата, то з Господом Богом. В ночи спала спокійно, але рано знов горячка вернула, хоч слабша. На моє питанє, що єї болить, відповідала заєдно, що палить єї на цїлім тїлї як огнем. — Післала я по доктора, доктор сказав, що то відай буде сильний ревматизм, або запаленє ставів, записав лїкарства і тим нас на день потїшив. Але сестра Юлія лише усьміхалась, і тілько питала, як є з хорою жінкою. А жінка на наше здивованє зачала ся мати чим раз лучше. В вівторок не полїпшало Юлії нїчо, лише ще більше казала, що єї скрізь палить. Цїлу ніч з вівтірка на середу молила ся, не здрімала анї на минутку. Рано просила доконче о сьв. причастіє, висповідала ся, запричащала ся і, здавало ся, що єї стало лекше. Біль уступив значно, але горячка збільшила ся. Сеї ночи сестри не було при хорій жінцї, бо на переміну чували ми при нашій Юлії. Але з рана зараз післала я їх, щоби подивили ся, що з нею чувати. Тимчасом та хора сего рана сама вже встала, сама розпалила собі в печи і зварила снїданок. Видно, Бог приймив житє за житє. Як сестра Юлія о тім дізнала ся, так і сказала то само: „Коли моя хора вже встала, то менї випадає хиба вже скінчити мою дорогу по сїй землї.“ А ми всї ще не вірили, аби з тої слабости щось гірше вийшло. Сестра Юлія небавом і каже: „Даруйте менї, сестрички, коли я вас чим образила.“ А ми ще й усьміхаєм ся, кажемо: „За великі були образи, не можемо відпустити.“ — „Ви ще не вірите, каже Юлія, що я умру?“ — „Та де ви, сестричко, умрете? От там нові хорі допитують ся за вами!“ каже до неї сестра Наталія. — „Они вже не для мене, відповіла хора, я вже своє дїло скінчила.“

І таки скінчила. Зачало хору опадати якесь дивне ослабленє, так що і рукою не могла рушити. І ми зачали вірити, що з нею таки не добре. Розплакали ся ми. А замісць єї потїшати, она зачала нас тїшити. За нїкого не забула. Над вечером надбігла та хора жінка. Як довідала ся, що сестра Юлія вмирає, так нїхто єї не міг стримати, позичила у якоїсь сусїди плахти, щоби огорнути ся, і прибігла до нас. То може ще прискорило конець нашій сестричцї, бо зараз потім зачало ся конанє. З початку якийсь ляк напав умираючу зачала дрожати, робило ся єї то зимно, то горячо, але по пів години успокоїла ся, ослабленє збільшило ся, вже тілько устами рушала, молила ся — а коло семої вечером скінчила тихонько своє сьвяте житє. —

Богу нехай буде хвала за все! Сумно нам без сестрички Юлії, але такої смерти рада би кожда з нас дочекати ся.

Похорон мала сестра Юлія дуже красний. Було трох сьвящеників, а люди з села всї єї супроваджали на цминтар. Хора, за котру Юлія пожертвувала своє житє, дізнала від неї опіки і по смерти, бо люди, як довідали ся, що стало ся, почали зносити для бідної матери ріжні річи для житя.

Прошу Вас, Дорога Сестро, зарядїть, щоби в нашій захоронцї відправили за покійну приписані правилом молитви. До иньших наших домів пишу листи о смерти Юлії рівночасно з отсим листом. Також родину покійної повідомляю. —

До нашої захоронки прошу на місце сестри Юлії прислати яку иньшу сестру. — Поручаю себе і нашу захоронку Вашим молитвам. —

Лист сестри наставницї з С. до мене.

Високоповажана Панї!

Наша сестра Юлія, а Ваша приятелька, з котрого Ви, Високоповажана Панї, переписували ся, просила, щоби тим разом замісць неї я, хоч Вам незнана, в єї імени написала кілька слів на Ваші руки. Бог так зарядив, що она в середу перенесла ся по короткій слабости до вічности. На три години перед смертию хотїла ще сама написати до Вас прощальний лист, але сил уже не мала. Просила, щоби Вам, Високоповажана Панї, сердечно подякувати за довголїтну приязнь, яку єї Ви свідчили, за науку, якою єї скріпляли, коли ще з Вами була разом, за приклади побожности, які єї давали, вкінци за всї добродійства для неї. Она не забуде про Вас і на другім сьвітї. В памятку, яко убога служебниця, передає Вам свій молитвенник. Просить також, щоби приданий до посилки хрестик менший, були Ви ласкаві повісити на гробі єї вітця. Сей хрестик она тримала при вступі до новіцияту — ласка, котру завдячувала отцеви. Більший хрестик, котрий одержала при законних шлюбах, просить повісити на гробі знаного Вам Василя Заторского. Лист же, котрий рівно разом з сим пересилаю, прошу доручити єї матери і братови.

Сповняючи волю умершої нашої сестрички, прошу не забувати о нїй і дальше в своїх молитвах. —

Лист сестри наставницї з С. до матери Юлії.

Наша сестричка Юлія, а Ваша донька Юзя, котру Ви віддали Богу на службу, заслужила собі в Ісуса Господа велику ласку, що Він увільнив єї від всякої біди і печалї сего сьвіта а дав єї щастє, котрого нїхто з нас доси не видів оком, нї не чув ухом, нї серцем навіть не може обіймити. Велика то потїха, що Господь для неї такий ласкавий, але і для вас велика радість, що ви таку доньку для Господа Бога виховали. В середу доступила она того великого щастя, о котрім пишу; в середу побачила вже Господа Бога, щоби з ним уже нїколи не розлучити ся. Про Вас она не забуде і на дальше, але так як доси Вас щиро любила, і о вас памятала, так ще більше тепер буде Вас любити і о вас памятати.

Відходячи на другий щасливший сьвіт, она просила мене, щоби Вам подякувати за всї ваші добродійства, які давали єї через цїле єї житє, і щоби Вам передати на памятку о нїй єї власну коронку, щоби Ви щиро на нїй молили ся, а таким способом і свою душу приготовили на ту хвилю, коли Вас Господь покличе, аби з нею побачили ся і тїшили ся вже на віки щастєм, яке Бог дає всїм, що Єго щиро люблять і Єму служать. — Нема прото причини смутити ся, але радше тїшити ся, що маєте о одну заступницю більше в небі. Бог дав, Бог взяв, буди імя Господне благословенно от нинї і до віка!

Братови свому Павлови сестра Юзя пересилає книжочку побожну на памятку і просить єго, щоби враз з Вами, не забували о нїй в молитвах своїх, а памятали на се, щоби так жили, аби по часї який Богу подобає ся, і Ви прийшли з нею разом Господа хвалити на вічні віки. —

* * *

ЗАКІНЧЕНЄ.

Так перенесла ся моя красна цьвіточка з хорошого огородця, де на коротку часинку так гарно була розвинула ся до щасливішого цьвітника, де вже не зіване нїколи. Більше я з єї листочків навчила ся, як жити і терпіти і для людий працювати, як зі всїх книжок і лекций шкільних, за весь час моєї науки. Сеся правда спонукала мене дати отсї листи моєї сестрички до перечитаня і другим дівчатам. Може неодна дівчина довідає ся з них, що і для неї є широке поле, тихонько але корисно спалити своє житє на жертву і людям і Богови. Се була би послїдня користь з тих листів. Тяжке наше дівоче житє серед буденних поглядів сьвіта, але як довго єму присьвічує зоря з країни ідей божих, так довго і наш дух все може побідником вийти з поміж найтяжших навіть досьвідів тої буденности.

1896.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 20-го лютого 1897 року.

Льондон. Після донесеня Райтера виразив ся Салісбури в біжнику до держав в корисьть автономії на Креті подібної до тої, яка є на острові Самос. Кажуть, що Італія стоїть на тім самім становиску. Доки не полагоджена та справа, не повинен нїхто виступати збройно против Греції.

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїслава, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$6^{\underline{57}}$	$10^{\underline{28}}$	$5^{\underline{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$10^{\underline{00}}$	$5^{\underline{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$9^{\underline{50}}$

Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїслава, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$10^{\underline{29}}$	$5^{\underline{38}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$7^{\underline{17}}$	$10^{\underline{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{12}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.